

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

Victorialaan 1
5213 JG 'S-HERTOGENBOSCH

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 680 76 80
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Bereikbaarheid
openbaar vervoer en fiets:
www.brabant.nl/route

Onderwerp

Reactie t.a.v. verzoek om aanvullende informatie Omgevingswet flora- en fauna- activiteit (zaaknummer Z/261761) Project 'GOL'

Datum

14 november 2025

Ons kenmerk

-

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

[Redacted]

Telefoon

[Redacted]

Email

[Redacted]

Bijlage(n)

-

INLEIDING

Ten behoeve van het project 'Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat' heeft de provincie Noord-Brabant een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aangevraagd (zaaknummer Z/261761). Op 28 oktober 2025 is door de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) een verzoek gedaan voor het aanleveren van aanvullende gegevens in het kader van de betreffende aanvraag.

In deze brief geven wij per thema antwoord op de door u gestelde vragen. Uw vragen worden eerst herhaald (Vraag x)) en vervolgens door ons beantwoord (**Antwoord x:**).

VRAAG EN ANTWOORD

Verbodsbepalingen

1. Wij verzoeken u de aanvraag op het onderdeel opzettelijk verstoren van de buizerd (Artikel 11.37, 1e lid onder d van het Besluit Activiteiten Leefomgeving (Bal)) in te trekken. Deze verbodsbepaling is namelijk alleen aan de orde wanneer er sprake is van verstoring met een significant effect op de staat van instandhouding van de soort. Uit de stukken blijkt niet dat dit aan de orde is.

Antwoord 1: Met dit schrijven verzoeken wij u de aanvraag voor het opzettelijk verstoren (artikel 11.37 lid 1d Bal) van de buizerd in te trekken.

2. Wij verzoeken u nader te onderbouwen dat er geen sprake is van verstoren van de gewone dwergvleermuis zoals bedoeld in Artikel 11.46, eerste lid onder b van het Bal. U heeft dit niet aangevraagd. Uit de stukken blijkt echter dat u van plan bent de vleermuizen die gebruik maken van de essentiële vliegroute bij de

spoorlijn te Drunen te laten een omvliegen middels in minder geschikte alternatieve vliegroute. Dit kan worden geïnterpreteerd als het verstoren van deze vleermuizen. U kunt er ook voor kiezen om de verbodsbepaling toe te voegen aan de aanvraag.

Datum

14 november 2025

Ons kenmerk

-

Antwoord 2: Met dit schrijven verzoeken wij u het opzettelijk verstoren (artikel 11.46 lid 1b Bal) van de gewone dwergvleermuis i.r.t. de tijdelijke situatie (bouwfase) omtrent de vliegroute ter plaatse van de Spoorlaan te Drunen aan de aanvraag toe te voegen.

3. Wij verzoeken u nader te onderbouwen dat het niet nodig is om de verbodsbepaling uit artikel 11.46, eerste lid onder a, voor het vangen van de poelkikker, aan te vragen. Uit de stukken blijkt namelijk dat de poelkikkers mogelijk worden gevangen om ze uit het plangebied te verplaatsen. In dat geval is overtreding van deze verbodsbepaling aan de orde. U kunt er ook voor kiezen om de verbodsbepaling toe te voegen aan de aanvraag.

Antwoord 3: In het activiteitenplan (Hoofdstuk 8: Tabel I) is zowel voor Poelkikker als Alpenwatersalamander aangegeven dat een vergunning wordt aangevraagd voor het opzettelijk vangen van exemplaren. In de ontvangstbevestiging (Pagina 8: Soort 6) wordt dit alleen voor Poelkikker bevestigd echter niet voor Alpenwatersalamander. Met dit schrijven verzoeken wij u het opzettelijk vangen (Artikel 11.54, lid 1a Bal) van de Alpenwatersalamander aan de aanvraag toe te voegen.

4. Wij verzoeken u om uw vergunningsaanvraag uit te breiden door ook vergunning aan te vragen voor het opzettelijk vangen van de das (artikel 11.54, eerste lid, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving.). U heeft geen vergunning aangevraagd voor deze verbodsbepaling. Uit het activiteitenplan blijkt echter dat u, in het uiterste geval, de das wil vangen om deze uit zijn burcht te verwijderen.

Antwoord 4: Met dit schrijven verzoeken wij u het opzettelijk vangen (artikel 11.54 lid 1a Bal) van de das (zijnde het vangen van een tijdens het ontmoedigen van de burcht achtergebleven individu dat niet zelfstandig wil vertrekken) aan de aanvraag toe te voegen.

Buizerd

5. Wij verzoeken u de voorgestelde periode kap of ongeschikt maken van de nestboom voor de buizerd nader (ecologisch) te onderbouwen. U kunt er ook voor kiezen om deze periode aan te passen. Wij stellen deze vraag omdat u voorstelt om de nestboom in de periode augustus tot en met januari ongeschikt te maken. Uit het kennisdocument Buizerd (Bij12, 2017) blijkt echter dat de kwetsbare periode van de buizerd van september tot en met

januari loopt. De maand augustus valt dus binnen de kwetsbare periode.

Datum

14 november 2025

Ons kenmerk

-

Antwoord 5: Dit betreft een schrijffout in het activiteitenplan. De kap van de nestplaats vindt plaats vanaf 1 september (of eerder, wanneer aantoonbaar geen nestfunctie aanwezig is).

6. Wij verzoeken u nader te onderbouwen dat er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn voor de buizerd om een nieuw nest te bouwen. U geeft aan dat er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn in de omgeving. Uit de stukken blijkt echter niet waar deze uitwijkmogelijkheden liggen en dat deze geschikt zijn voor de buizerd om een nest in te kunnen bouwen. De bomen dienen bijvoorbeeld voldoende groot te zijn om een nest te kunnen dragen.

Antwoord 6: In afbeelding 1 is een theoretisch territorium (500m) weergegeven ten opzichte van de vastgestelde rustplaats met tevens een indicatieve 75m verstoringzone rondom het projectgebied. Hieruit blijkt dat binnen deze 500m contour en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden geschikte volwassen bosopstanden, variërend in omvang, aanwezig zijn waar buizerd (tijdelijk) een rustplaats kan betrekken. Aan de zuidwestzijde van de cirkel is een bosopstand aanwezig waar ook eerder al buizerdactiviteit is vastgesteld en hoogstwaarschijnlijk deel uitmaakt van het betreffende territorium van de vastgesteld rustplaats op het knooppunt. Er dient te worden opgemerkt dat dit een theoretisch benadering is waarbij een territorium nooit een perfecte cirkel is en zich ook zal begrenzen tot 500m. Dit betekent, in ogenschouw nemend de verdere omgeving (bv. de aanwezigheid van natuurgebied Moerputten), dat binnen de actieradius van de betreffende buizerd voldoende kansen zijn op nieuwvestiging en gebruik van reeds bekende nesten van het betreffende individu.

Afbeelding 1. Theoretisch territorium (500m) rondom de vastgestelde rustplaats van buizerd met tevens een indicatieve 75m verstoringscontour rondom het projectgebied GOL.

Gewone dwergvleermuis vliegroutes

7. De Gemeint en de Biessertweg

- a. Wij verzoeken u de functionaliteit van de mitigerende maatregelen voor de drie knelpunten bij de essentiële vliegroutes rond de Gemeint en de Biessertweg nader te onderbouwen. In het activiteitenplan geeft u aan dat maatwerk geleidende voorzieningen worden geplaatst zodat de vleermuizen van de vliegroute gebruik kunnen blijven maken. Momenteel is niet duidelijk dat deze maatwerk voorzieningen functioneel en effectief zijn om de vliegroute tijdelijk te vervangen. Het kennisdocument gewone dwergvleermuis (Bij12, 2024) geeft in hoofdstuk 3.6 meer toelichting op wat een tijdelijke vervangende vliegroute functioneel en effectief maakt.

Antwoord 7a: Voor de bouwfase zullen ter plaatse van de twee routes bij de Gemeint en de route langs de Biessertweg tijdelijke voorzieningen worden aangebracht in de vorm van schermdoeken, palen met doek of bomen in verplaatsbare plantenbakken (afbeelding 2 t/m 4). De definitieve keuze voor het toepassen van specifieke voorzieningen is afhankelijk van de wijze en detaillering van de uitvoering van de bouwwerkzaamheden. Dat is op dit moment nog niet bekend. De definitieve aanpak zal worden opgenomen in het nader op te stellen ecologisch

werkprotocol. Het uitgangspunt van de toe te passen voorzieningen is gebaseerd op het BIJ12 Kennisdocument en omvat bij:

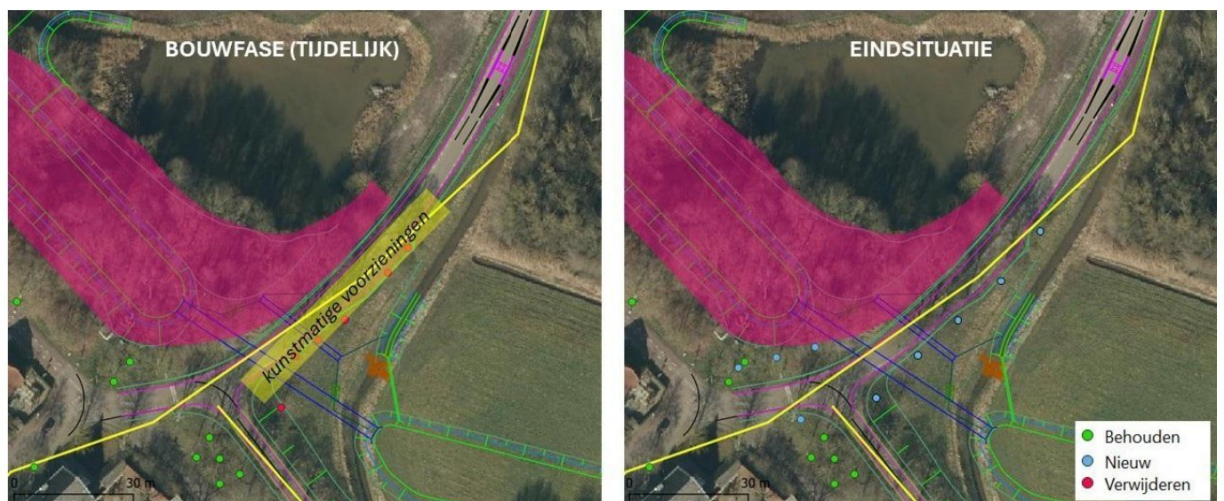
Datum

14 november 2025

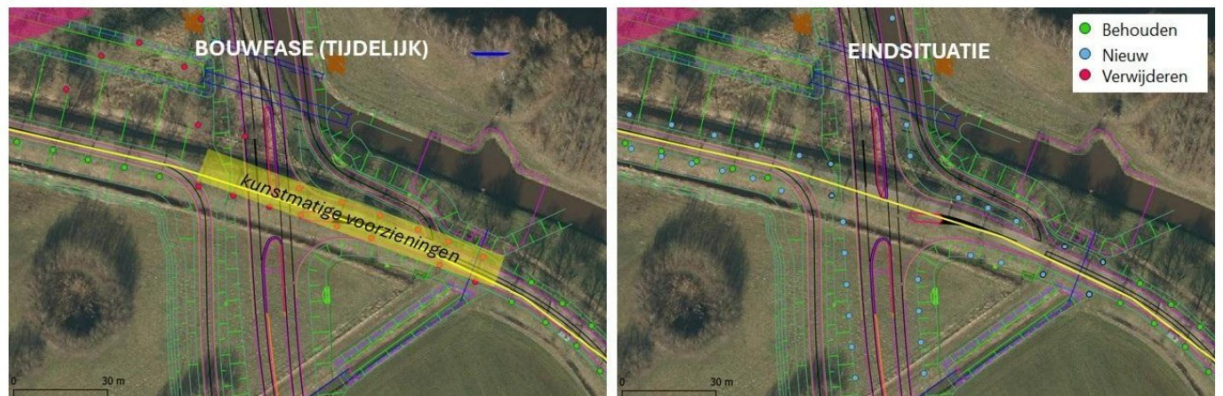
Ons kenmerk

-

- het plaatsen van schermen (stuifdoek of gaas met een maaswijdte van 1,5cm) de toepassing van schermen met een minimale hoogte van 2 meter op palen van minimaal 1,5 meter, voor een totale hoogte van minimaal 3,5 meter;
- het plaatsen van bomen in bakken een totale hoogte van 3,5 meter en kroonafstand van;
- het plaatsen van voorzieningen dat deze voorafgaand aan het verwijderen van de oorspronkelijke vliegrouete aanwezig zijn, waarbij de voorziening moeten aansluiten bij de oorspronkelijke situatie;
- de geplaatste voorzieningen dat deze gedurende de doorlooptijd van de bouwwerkzaamheden in de actieve periode van de vleermuizen functioneel moeten zijn;
- het plaatsen van voorzieningen dat het van belang dat er geen bouwverlichting de tijdelijke route verstoort;
- het ontwerp en de toepassing ervan dat een ecologisch deskundige is betrokken.

Afbeelding 2. Tijdelijke (bouwphase) en eindsituatie t.a.v de vliegrouete de Gemeint West.

Afbeelding 3. Tijdelijke (bouwphase) en eindsituatie t.a.v. de vliegroute de Gemeint Oost.

Afbeelding 4. Tijdelijke (bouwphase) en eindsituatie t.a.v. van de vliegroute Biessertweg

- b. Wij verzoeken u de functionaliteit en effectiviteit van de permanente maatregelen voor essentiële vliegroutes rond de Gemeint en de Biessertweg nader te onderbouwen. In het activiteitenplan staat aangegeven dat in de toekomstige situatie de verbinding wordt hersteld door te voorzien in boomstructuren in de berm. Momenteel is niet duidelijk en welke bermen de maatregelen worden geplaatst en dat deze maatregelen (meteen) functioneel en effectief zijn. Voor het functioneren van een vliegroute is het bijvoorbeeld van belang dat bomen niet te ver van elkaar komen te staan en een voldoende grote kroon hebben om te kunnen voorzien in voldoende geleiding en dekking. Het kennisdocument gewone dwergvleermuis (Bij12, 2024) geeft in hoofdstuk 3.6 meer toelichting op wat een vervangende vliegroute functioneel en effectief maakt.

Antwoord 7b: Voor de eindsituatie geldt dat ter plaatse van de twee routes bij de Gemeint en de route langs de Biessertweg aanvullend boomaanplant zal plaatsvinden

om een nieuwe geleidende structuur te realiseren en de bestaande structuur te versterken. Hiervoor geldt dat:

- de boomaanplant minimaal 3,5 meter hoog is;
- de afstand tussen de boomkronen overbrugbaar is en maximaal 8-10 meter van kroon tot kroon;
- de landschappelijke inpassing wordt afgestemd op de reeds aanwezige soortensamenstelling.

Datum

14 november 2025

Ons kenmerk

-

8. Spoorlaan Drunen

- Wij verzoeken u de functionaliteit en effectiviteit van de alternatieve vliegroute ter tijdelijke vervanging van de essentiële vliegroute langs de Spoorlaan te Drunen nader te onderbouwen. In het activiteitenplan worden enkele mogelijke alternatieve vliegroutes door de woonwijk aangegeven waar de vleermuizen gebruik van zouden kunnen maken. Het is momenteel niet voldoende duidelijk dat deze alternatieve routes voldoende functioneel en effectief zijn om als vervanging te kunnen dienen. Wij verzoeken u bij deze onderbouwing onder andere in te gaan op geleidende en beschuttende elementen, versturende factoren zoals verlichting, de (mogelijke) foerageerfunctie van de originele vliegroute en de tijdsperiode waarin het alternatief gebruikt moet worden. U geeft zelf al aan dat deze alternatieve routes mogelijk minder geschikt zijn door een combinatie van grotere vliegafstanden en een onderbroken structuur. Indien u niet voldoende kunt onderbouwen dat deze alternatieve vliegroute(s) voldoende functioneel en effectief zijn, kunt u er ook voor kiezen om deze alternatieve vliegroute te versterken.

Antwoord 8a: De route die de vleermuizen door de aangrenzende rand van de woonwijk in de tijdelijk situatie moeten afleggen (afbeelding 5 en 6) loopt langs bomen woonbebouwing (zie onderstaande impressie van de route). Er zijn verschillende routes die de vleermuizen kunnen nemen zodat ze altijd de mogelijkheid hebben om in de luwte van bebouwing en boomvegetatie en tuinen, vanuit hun verblijfplaats naar het in de omgeving gelegen foerageergebied kunnen komen. Voor gewone dwergvleermuizen is dit de normale wijze om door de bebouwde omgeving te navigeren gezien hun leefgebied hoofdzakelijk binnen stedelijk gebied is gelegen. Er wordt dan ook verwacht dat in de tijdelijke situatie de vleermuizen hun weg zullen vinden tot het moment dat de definitieve inrichting is gerealiseerd.

Afbeelding 5. Tijdelijke situatie (bouwphase) ten aanzien van de vliegroute Spoorlaan met genummerde fotolocaties.

Afbeelding 6. Actuele situatie alternatieve vliegroute Spoorlaan met genummerde fotolocaties corresponderend met afbeelding 5.

- b. Wij verzoeken u de functionaliteit van de permanente maatregelen voor de essentiële vliegroute langs de Spoorlaan nader te onderbouwen. In het activiteitenplan staat aangegeven dat in de toekomstige situatie de verbinding wordt hersteld door het talud van het huidige geluidscherm te voorzien van opgaande beplanting. Momenteel is niet duidelijk dat deze maatregelen (meteen) functioneel en effectief zijn. Het is bijvoorbeeld niet duidelijk wat voor beplanting wordt geplaatst en dat deze voldoende groot voor de beoogde geleidende en beschuttende functie. Het kennisdocument gewone dwergvleermuis (Bij12, 2024) geeft in hoofdstuk 3.6 meer toelichting op wat een vervangende vliegroute functioneel en effectief maakt.

Antwoord 8b: Het bestaande talud zal in de eindsituatie iets ingekort worden om de aanleg van kabels en leidingen mogelijk te maken. Omdat het definitieve talud relatief smal en steil is, is t.a.v. afwatering en doorworteling, de kans van uitval van boomaanplant een risico. Om tijdig een functionele geleiding te kunnen garanderen wordt:

- t.a.v. aanplant gekozen voor snelgroeiende struikvormers zoals meidoorn gewone vlier, Gelderse roos, hazelaar en wilg sp. Hierdoor is uitval beperkt en kan binnen een groeiseizoen de geleidende functie voor vleermuizen worden gegarandeerd;
- de plantmaat van de struikvormers afgestemd op minimale hoogte van 3,50m inclusief taludhoogte;
- aanplant in natuurlijke plantgroepjes aangebracht zodat in combinatie met het begroeide geluidscherm een

functionele geleiding wordt gerealiseerd waar vleermuizen langs en tussendoor kunnen vliegen.

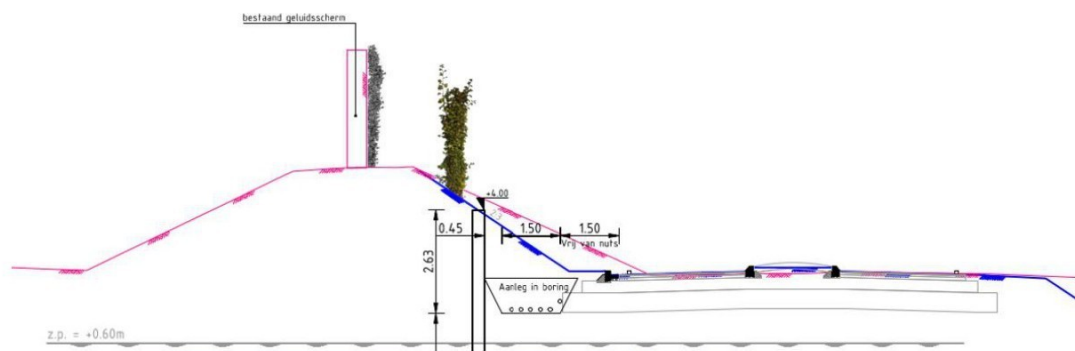
Datum

14 november 2025

Ons kenmerk

Afbeelding 7. Eindsituatie ten aanzien van de vliegroute Spoorlaan.

Afbeelding 8. Boven: oplossing herstel vliegrouteverbinding Spoorlaan eindsituatie door middel van aanplant struikvormers op talud langs geluidsscherm. Onder: impressie huidige situatie (bron: Google Streetview).

- c. Wij verzoeken u nader te onderbouwen waarom het niet mogelijk is het niet mogelijk om de nieuwe permanente vliegroute voorafgaand aan de werkzaamheden aan te leggen. In het activiteitenplan staat namelijk dat de er beplanting wordt aangebracht op het huidige talud. In dat geval hoeven de vleermuizen geen gebruik te maken van een (mogelijk) suboptimaal alternatief.

Datum

14 november 2025

Ons kenmerk

-

Antwoord 8c:

Het dempen van de bestaande watergang en het aanbrengen van de damwand vindt plaats eind Q4 2025. Hierna volgt vanaf week 32 2026 de aanleg van de nieuwe infra (de weg schuift op naar het noorden) en daarbij de aanleg van het nieuwe talud en in het najaar 2026 de aanplant van groen. Het seizoen van 2026 dient de vleermuis tijdelijk gebruik te maken van de alternatieve route door de dorpsrand.

Das

9. Wij verzoeken u aan te geven in hoeverre het foerageergebied van de das ten noorden van de spoordijk toegankelijk blijft ten tijde van de werkzaamheden. Indien foerageergebied (tijdelijk) wordt afgesloten, kan dit van invloed zijn op het functioneren van de burcht. Wanneer er sprake is van (tijdelijke) afsluiting, verzoeken wij u te onderbouwen dat het dit geen negatief effect heeft op het functioneren van de burcht. Wanneer u dit niet kunt onderbouwen verzoeken wij u aanvullende mitigerende maatregelen te nemen om de functionaliteit van de burcht te borgen.

Antwoord 9: *De das kan te allen tijde of langs de kanaalzijde, onderlangs de brug, richting het noorden of direct over de dijk oversteken. De toegankelijkheid van het ten noorden van de Spoordijk gelegen foerageergebied wordt ook als randvoorwaarde opgenomen in het ecologisch werkprotocol. Maatregelen die hierbij worden opgenomen zijn het open houden van wissels tijdens nachtelijke uren (actieve periode das) en de verantwoorde toepassing van werkverlichting.*

10. Wij verzoeken u nader te onderbouwen dat de oostelijke gelegen foerageergebieden voor de das toegankelijk blijven. Wij stellen deze vraag omdat de huidige begroeiing langs de spoordijk een duidelijk geleidend element is. Uit de aanwezigheid van wissels en mestputjes blijkt dat de ook veelvuldig wordt gebruikt door de das. Het is niet duidelijk hoe dit gebied er in de toekomstige situatie komt uit te zien en of het nog steeds een geleidende functie kan vervullen voor de das.

Antwoord 10: *Hiervoor geldt hetzelfde antwoord als bij vraag 9.*

11. Wij verzoeken u nader te onderbouwen hoe het leefgebied van de das wordt verbeterd. Dit gaat dan met name om de genoemde ecologische verbindingszone (EVZ) langs het Drongelens kanaal. Het is niet duidelijk waar deze EVZ komt te liggen. Op de aangeleverde kaarten staat geen EVZ ingetekend langs het Drongelens kanaal nabij het dassenleefgebied. De voorgestelde maatregel is momenteel onvoldoende duidelijk om in de beoordeling mee te kunnen nemen.

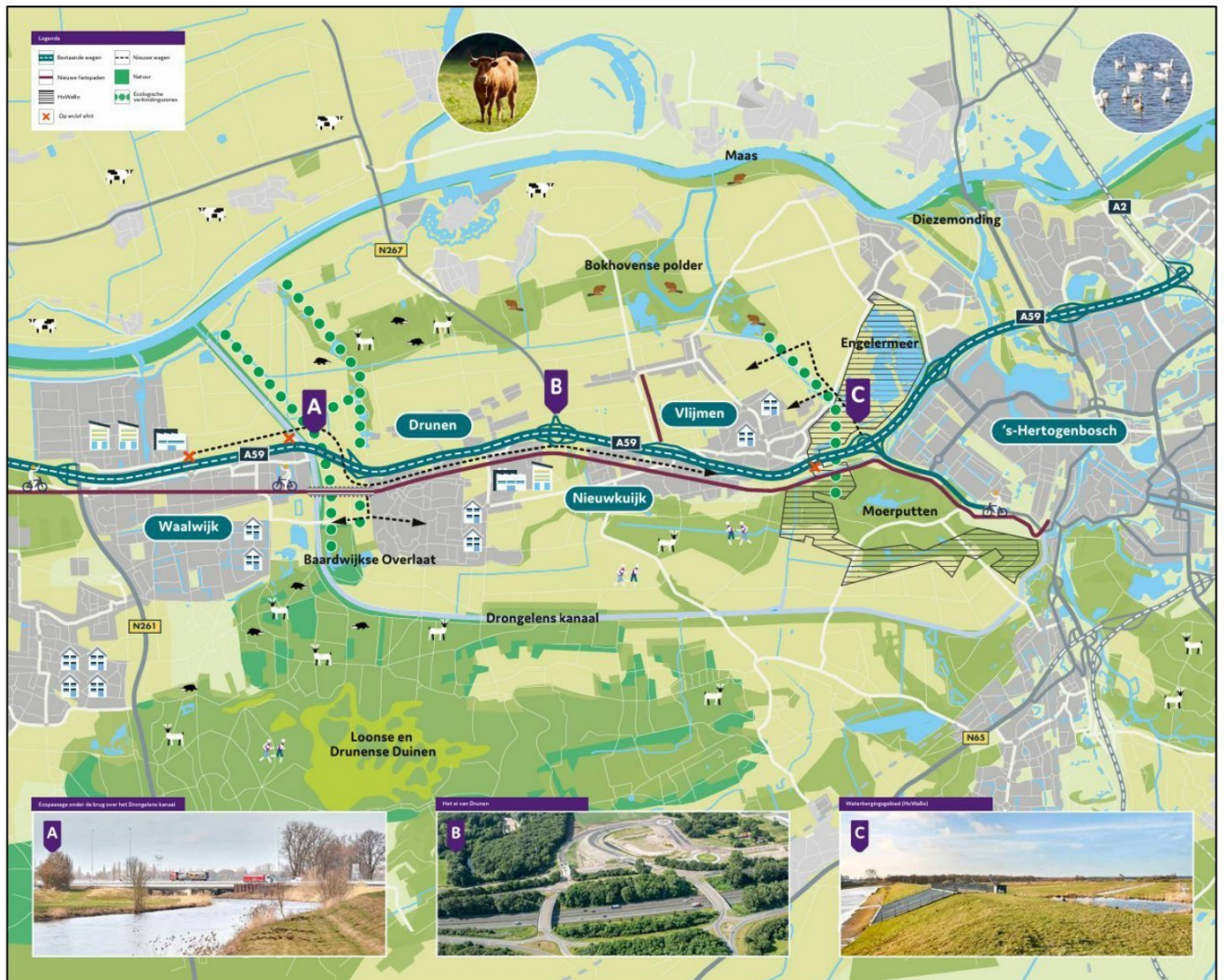
Datum

14 november 2025

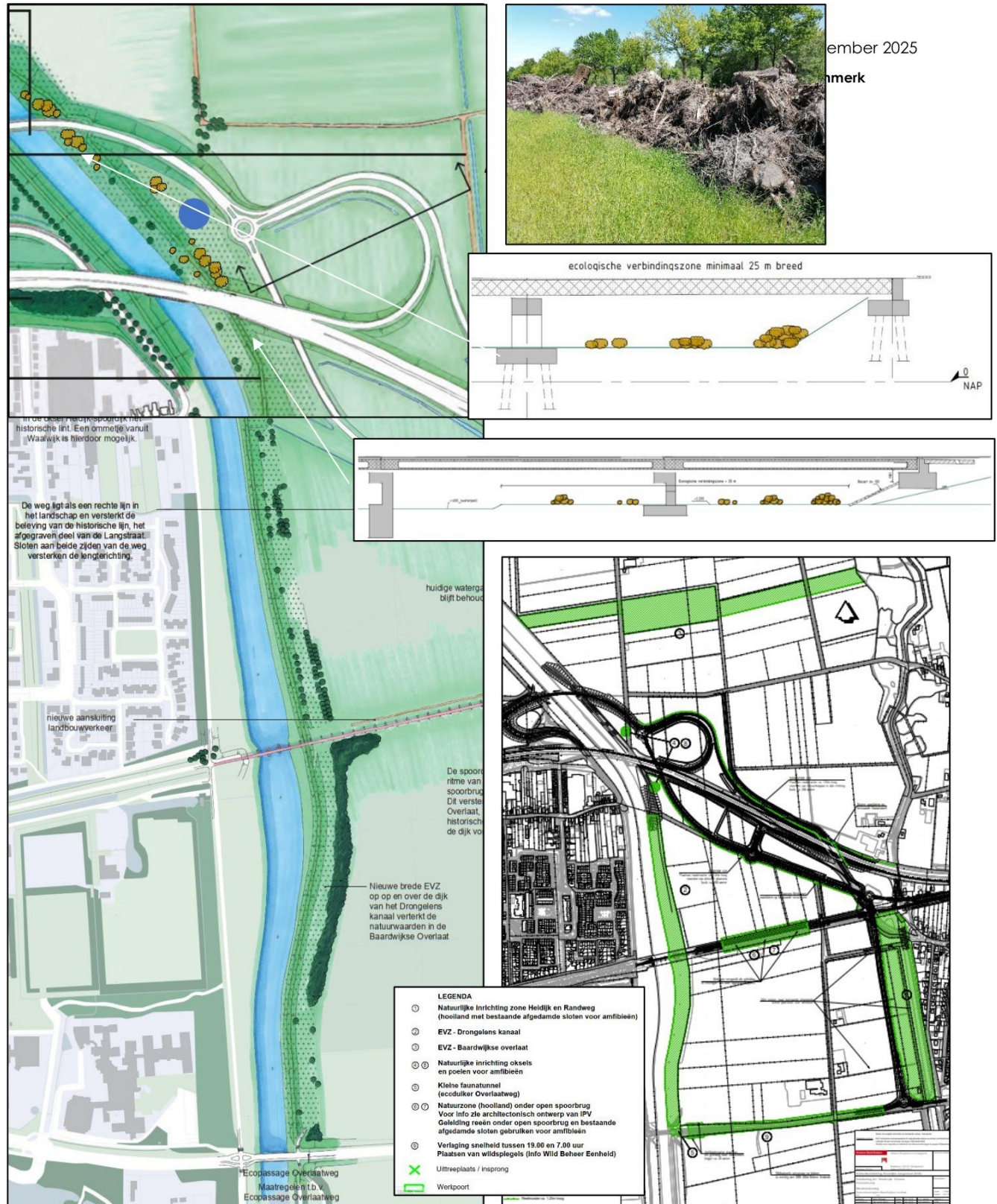
Ons kenmerk

-

Antwoord 11: Een van de speerpunten van het project GOL is het realiseren van twee ecologische verbindingen van bovenregionaal belang onder de A59: verbinding van de Maas met Moerputten en met Loonse en Drunense Duinen (afbeelding 9). Ter hoogte van de Aansluiting 40 richting de Overlaatweg is ruimtelijk gezien een 'groene corridor', de oeverzone langs het kanaal in de Baardwijkse Overlaat, aanwezig (afbeelding 10) waar in het kader van GOL specifieke maatregelen worden getroffen om de connectiviteit van het natuurlijke landschap te borgen en te versterken. GOL realiseert in dit kader een robuuste verbinding onderdoor KWO3.1 Brug Drongelens kanaal en een kleine faunatunnel onder de Overlaatweg. Daarnaast zal binnen de Baardwijkse Overlaat percelen gericht worden aangelegd en beheerd als natuurrijk grasland. Ook op andere locaties worden natuur versterkende (en ontsnipperende) maatregelen uitgevoerd waaronder de aanleg van de EVZ's 'Baardwijkse Overlaat' en 'Voordijk' en een grote faunatunnel onder de A59 (afbeelding 11).

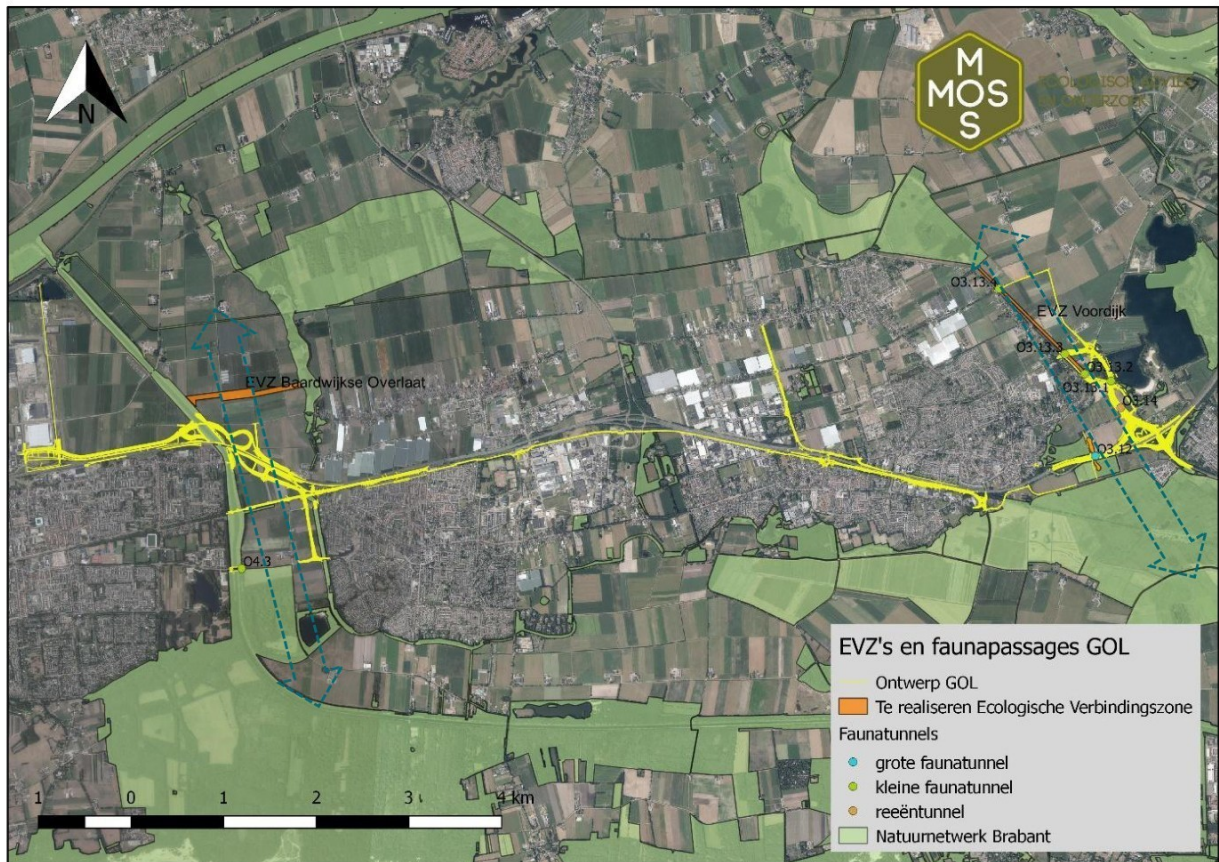
Afbeelding 9. Doelstelling GOL t.a.v. realiseren ecologische verbindingen.

ember 2025

merk

Afbeelding 10. Details maatregelen O3.1 Brug Drongelens kanaal en 'Baardwijkse Overlaat'.

Afbeelding 11. Overzicht van de in het kader van GOL te realiseren EVZ's en faunapassages ten opzichte van NNB.

12. Wij verzoeken u aan te geven in hoeverre de planuitvoering en maatregelen t.a.v. de das uit de eerder afgegeven vergunning (Z/126550 - 258383) nog van toepassing zijn. In het verleden is reeds een vergunning verleend voor de das inzake voorliggend project. Deze vergunning is reeds verlopen, waardoor de voorliggende aanvraag is ingediend. Wij stellen deze vraag omdat in de vorige aanvraag op sommige vlakken meer inzicht is gegeven in de specifieke maatregelen, maar deze in grote lijnen nog hetzelfde lijken. Daarbij geldt uiteraard dat de maatregelen voorgesteld in de huidige aanvraag leidend zijn.

Antwoord 12: Uitgangspunt is dat onderliggende uitvraag is gebaseerd op de actuele situatie t.a.v. de das en de maatregelen op basis van voortschrijdend inzicht hierop zijn afgestemd. Met name de ontmoediging van de das zal op een andere wijze plaatsvinden als in de destijds verleend Wnb-ontheffing is opgenomen. De reden hiervan dat er in de tussentijd veel nieuwe kennis is opgedaan bij o.a. dassen incidenten op en rond het spoor. Daarnaast worden recente werkwijzen gehanteerd die ook grootschalig en met goede ervaringen

zijn/worden toegepast bij de verbreding van de A2 tussen knooppunt Kerensheide en 't Vonderen. Alle maatregelen worden afgestemd met Das&Advies [REDACTED] voormalig Das en Boom).

Datum

14 november 2025

Ons kenmerk

-

Kleine marters

13. Wij verzoeken u uw planning ten opzichte van kleine marterachtigen nader te onderbouwen. U geeft aan het leefgebied van kleine marterachtigen (Bij12, 2024) in de periode 1 september tot 15 maart ongeschikt te maken. Conform het kennisdocument is de minst kwetsbare periode voor kleine marters 1 september tot 1 november (uitgezonderd wezel bij een tweede nest). Daarna begint de kwetsbare winterperiode welke loopt tot en met 31 februari. Vanaf 1 maart begint de kwetsbare voortplantingsperiode weer. De door u voorgestelde periode valt gedeeltelijk in kwetsbare winterperiode en gedeeltelijk in de kwetsbare voortplantingsperiode. Momenteel is onvoldoende ecologisch onderbouwd waarom in de voorgestelde periodes ongeschikt gemaakt kan worden.

Antwoord 13: *Terecht opgemerkt dat de kwetsbare periode in de aanvraag te lang doorloopt tot in maart. Deze zal worden bijgesteld naar eind februari.*

Voor wat betreft de 'kwetsbare' winterperiode ligt dat wat anders. Een ecologisch deskundige dient te beoordelen of er sprake is van een mogelijk kwetsbare periode gedurende de winter op basis van het essentiële karakter van het aanwezige winterhabitat binnen het plangebied [REDACTED] Handreiking Kleine Marterachtigen. Provincie Fryslân. V1.0. December 2023. MOS- Ecologisch Advies en Onderzoek. Duiven.). Hierbij geldt dat als er sprake is van een zgn. 'winterrefuge', waar individuen zich alleen maar kunnen handhaven doordat het omliggende terrein gedurende de winter volledig ongeschikt raakt (geen dekking en/of vernatting en geen voedsel) en er geen alternatieven (uitwijkmogelijkheden naar gelijkwaardig winterhabitat) in de directe omgeving aanwezig zijn, er sprake is van essentiële overwinterlocaties die extra bescherming vereisen, aanvullend op de voortplantingsperiode. In het Kennisdocument van BIJ12 wordt hierover helaas niet gesproken maar worden alleen de lage dichtheden van kleine marters aan de winterperiode gekoppeld. Echter hoeft dat, als de reguliere mitigerende maatregelen worden getroffen, geen nadelige gevolgen te hebben. De soorten gaan tenslotte niet in winterslaap en zijn mobiel zodat ze zelfstandig kunnen vertrekken.

In onderhavige situatie wordt niet aangenomen dat er sprake is van aanwezigheid van essentieel winterhabitat. Met andere woorden, er zijn voor aanwezige individuen te allen tijde uitwijkmogelijkheden aanwezig om zich in deze periode van het jaar naar toe te begeven. De kwetsbare winterperiode, zoals bedoeld in het licht van 'essentieel winterhabitat' is bij onderhavig project dan ook niet aan de orde. De kwetsbare periode beperkt zich voor GOL dan alleen tot de periode 1 september tot en met 31 februari.

Datum

14 november 2025

Ons kenmerk

-

14. Wij verzoeken u te onderbouwen dat dat de gunstige staat van instandhouding voor kleine marterachtigen met de voorgestelde mitigerende en compenserende maatregelen voldoende geborgd is. Wij verzoeken u daarbij in te gaan op onderstaande punten.
 - a. Het is niet duidelijk hoeveel leefgebied voor kleine marters in de toekomstige situatie aanwezig zal zijn en dat dit van voldoende grootte dan wel kwaliteit is om het verlies van leefgebied door de ruimtelijke ingreep op te vangen. In het activiteitenplan worden generieke maatregelen genoemd zoals het afstemmen van inrichting op de habitatseisen voor kleine marterachtigen en het aanbrengen van landschapselementen op locaties als de Baardwijkse overlaat, aanloopgebied O3.12 (de faunatunnel) en de omgeving van de Gemeint. Deze locatie aanduidingen en de schaal van de maatregelen zijn niet specifiek genoeg om te kunnen beoordelen of het er in de toekomstige situatie voldoende groot en kwalitatief leefgebied aanwezig is. Het kennisdocument kleine marterachtigen geef in hoofdstuk 3 meer informatie over hoe leefgebied voor kleine marterachtigen optimaal ingericht kan worden.

Antwoord 14a: *De habitatanalyse uit 2022 is op basis van de actuele scope van de werkzaamheden nader uitgedetailleerd. In onderstaande afbeeldingen zijn de potentieel geschikte landschapselementen (bv. watergangen en oevers, bos- en struweelranden) alsmede potentieel foerageergebied (bv. verruigde percelen, dijklichamen en bosopstand) binnen het ruimtebeslag van GOL weergegeven.*

Het uitgangspunt van het terugbrengen en/of versterken van het leefgebied van kleine marterachtigen zijn de drie 'aanwezigheidscriteria' voor kleine marterachtigen (voedsel, verbinding en verblijfplaatsen). De focus ligt bij alle locaties op het aanbrengen van landschapselementen zoals houtsingels en struweelranden die geleiding bieden voor de soorten en

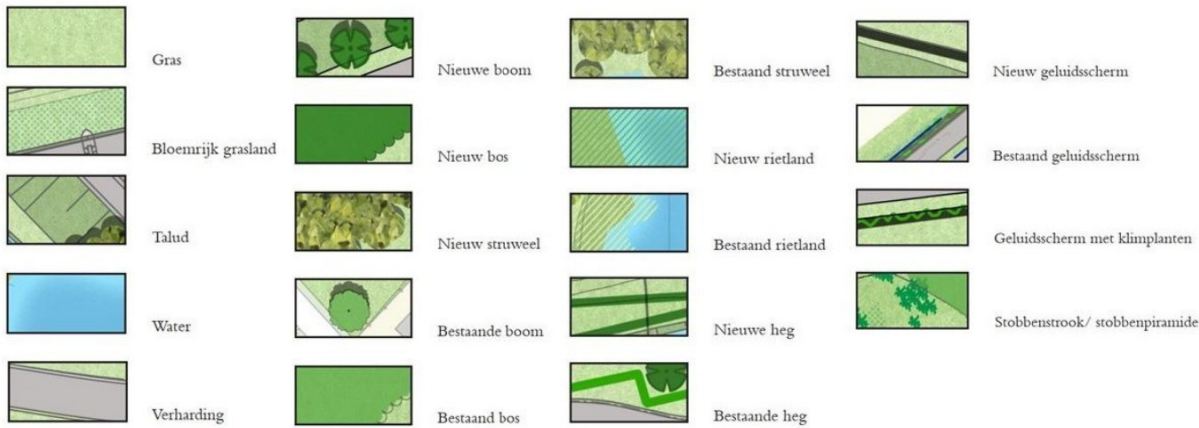
daarmee het landschap kleinschaliger maken. Daarnaast wordt tevens op elke locatie voorzien in voedselaanbod en verblijfplaatsen door binnen de landschapselementen steen- en takkenhopen, stobben aan te leggen. Ook worden de abrupte en harde bosrandovergangen verzacht door het realiseren van een meer geleidelijke en soortenrijk overgang en het achterlaten van dood hout. Dit draagt bij aan het vergroten van de aanwezigheid van micro habitats, voedselaanbod en daarmee kwaliteit van het leefgebied voor kleine marterachtigen. Verder worden er op verschillende locaties faunapassage aangelegd om de directe barrièrewerking van de nieuwe te realiseren infra te minimaliseren.

Datum
14 november 2025

Ons kenmerk
-

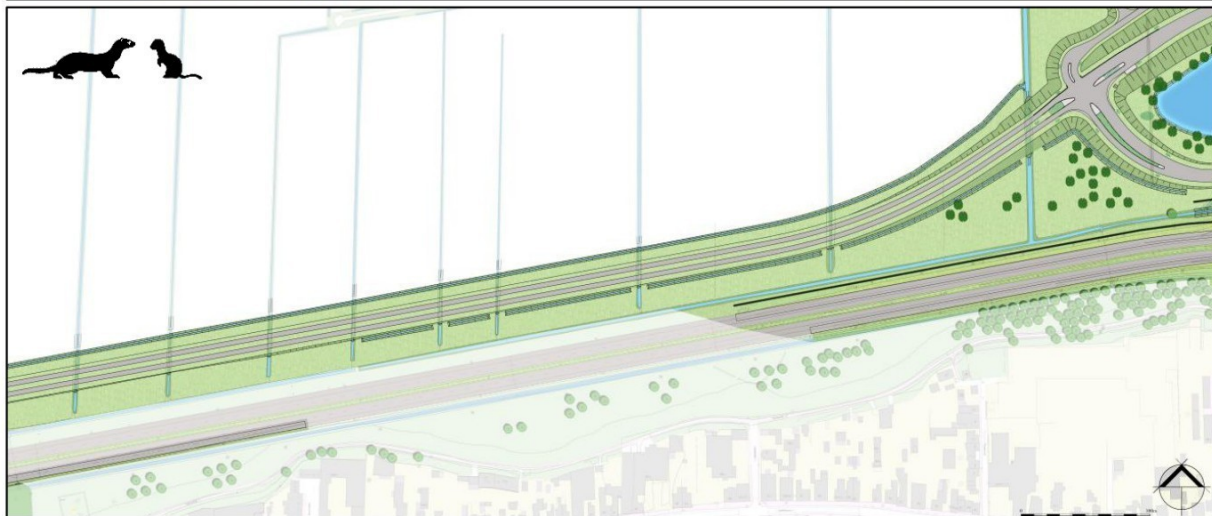
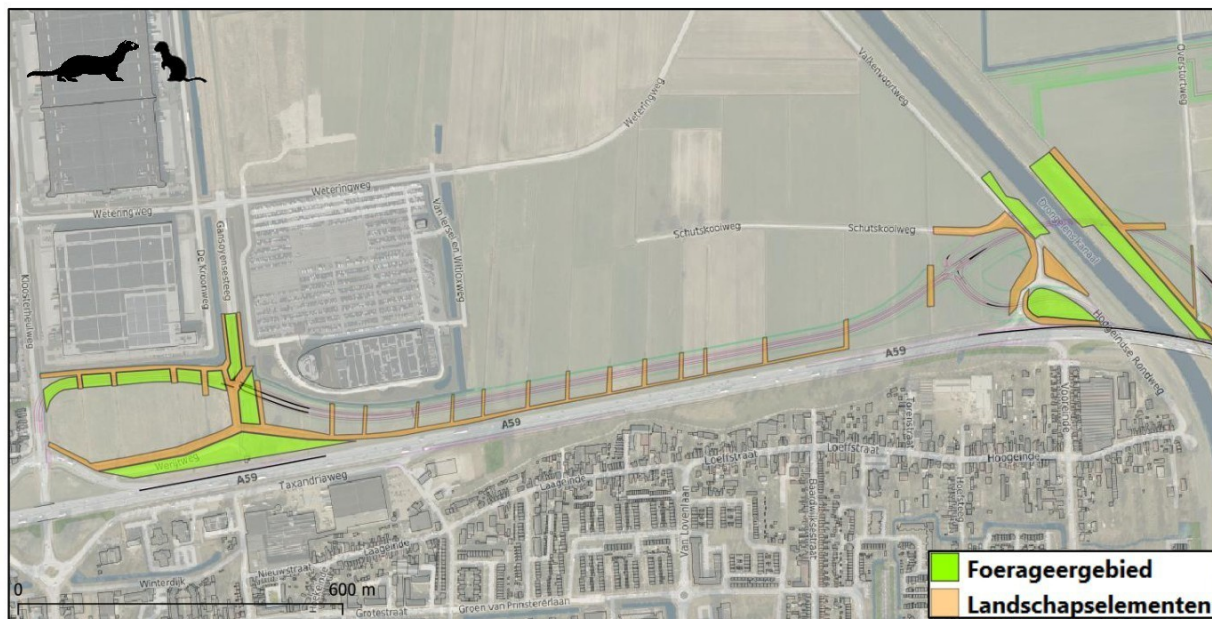
Per kaartbeeld geven aanvullende uitsneden van kaartbladen behorende bij de invulling van de compensatie van te verwijderen bos en bomen¹, inzicht in waar de bovengenoemde inrichtingsmaatregelen zullen worden uitgevoerd. Deze detailleringsslag zal in Q1 2026 worden uitgewerkt en landen in een B&O plan.

legenda

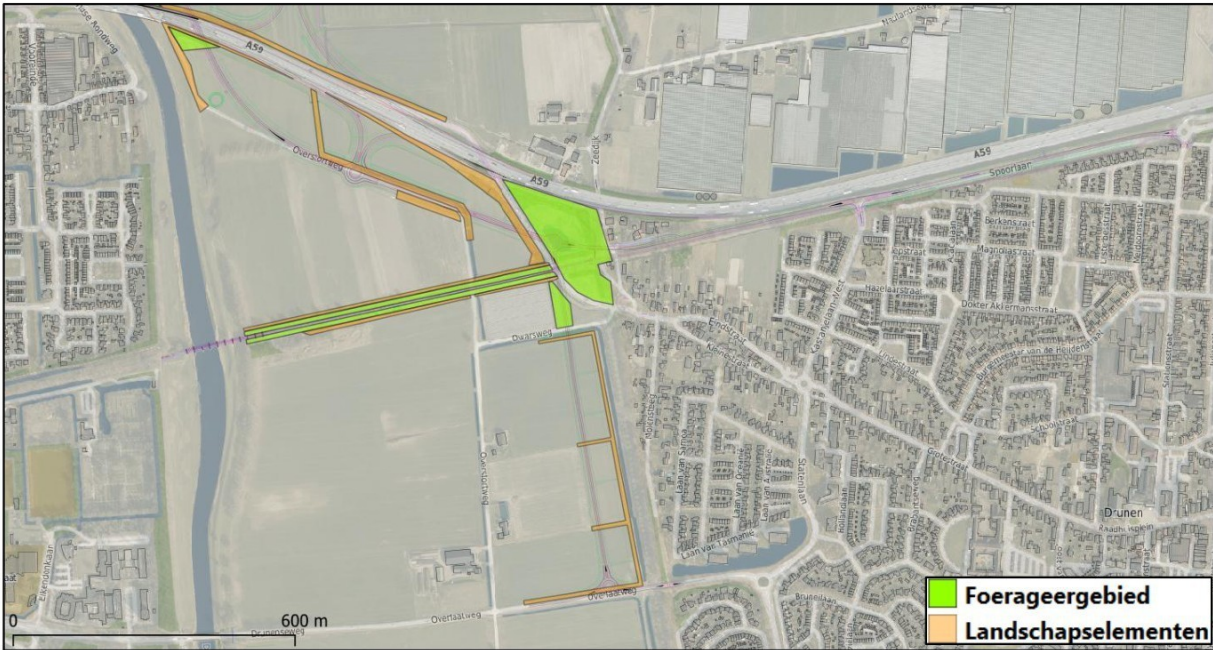

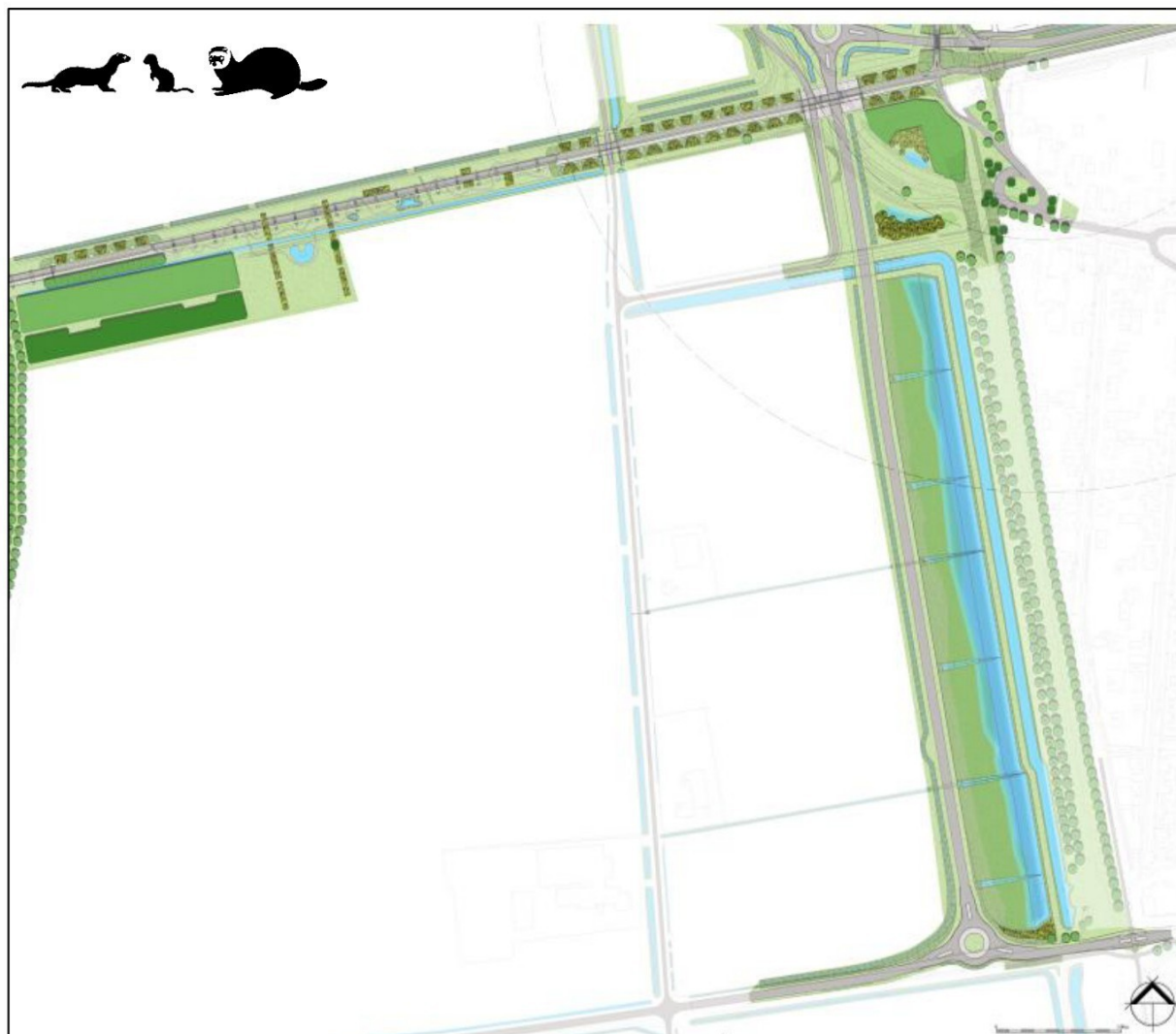
Afbeelding 12. Legenda kaartbladen *Invulling compensatie bos en bomen* (versie 13 november 2025). Bureau Verbeek.

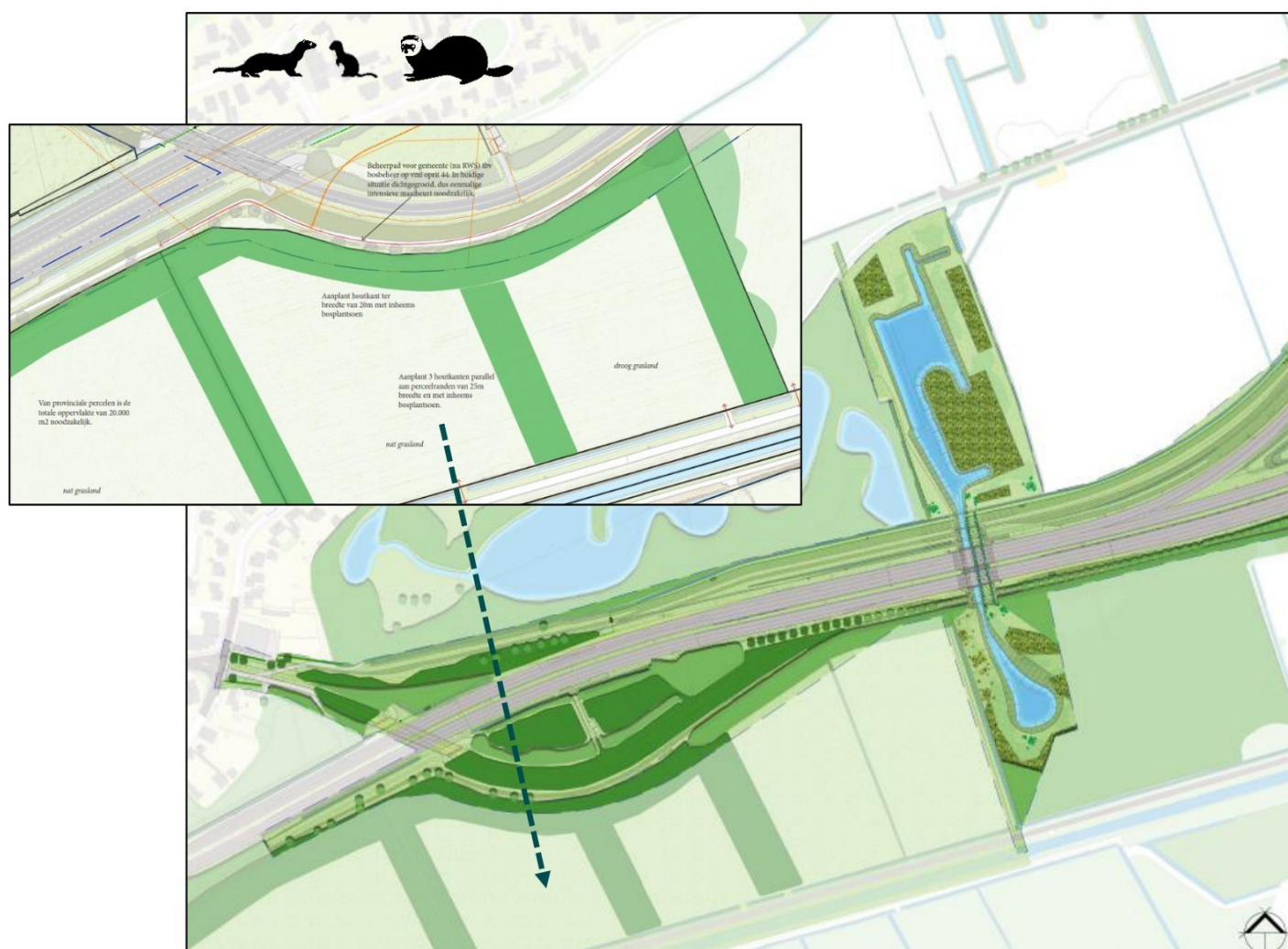
¹ Blaas, M. 2025. Plankaarten *Invulling compensatie bos en bomen*. Versie 13 november 2025. Bureau Verbeek. Maastricht.

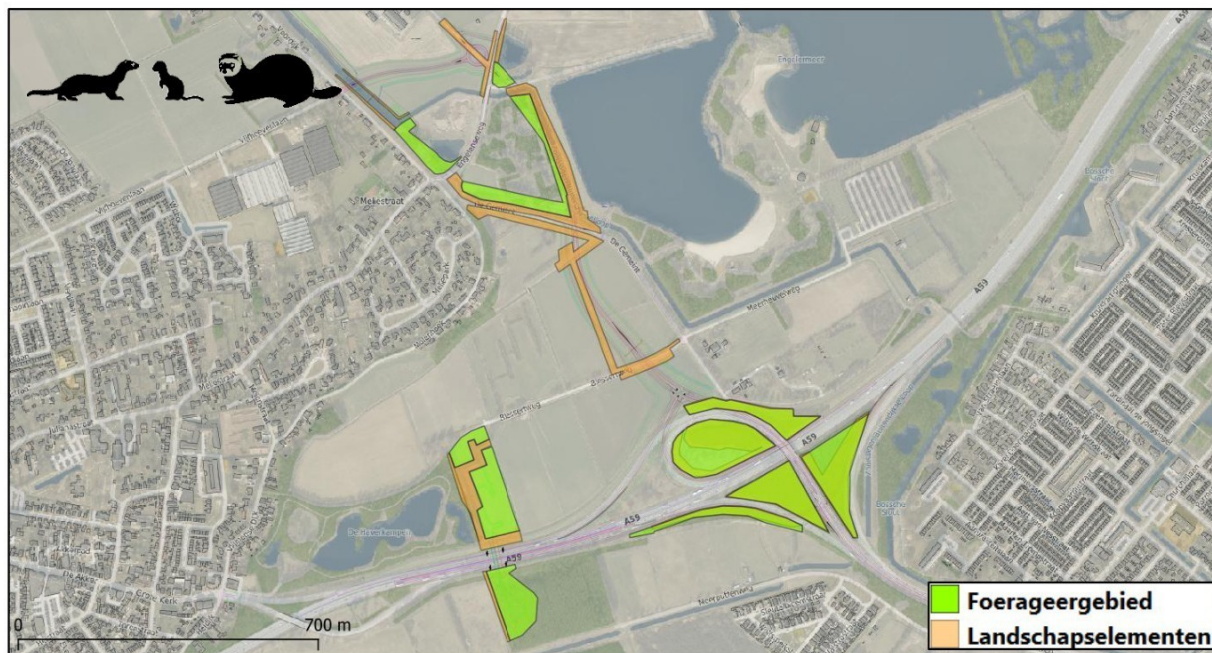

Afbeelding 13. Luchtfoto met de detailanalyse van het potentieel habitat voor kleine marterachtigen binnen het ruimtebeslag van het project GOL. Ter illustratie zijn o.a. de kaartbladen opgenomen van de *Invulling compensatie bos en bomen* (Blaas, 2025) met de ruimte die zal worden benut voor de landschappelijke maatregelen voor kleine marterachtigen.

- b. Er is niet voldoende onderbouwd waarom niet voorafgaand aan de werkzaamheden (meer) leefgebied wordt geoptimaliseerd, nieuw leefgebied wordt gerealiseerd en verblijfplaatsen worden gerealiseerd. Voor zover uit het activiteitenplan blijkt, wordt alleen het compensatiegebied wat ook voor de das van toepassing is langs de spoordijk voorafgaand aan de werkzaamheden gerealiseerd. Er gaat echter ook op andere locaties leefgebied van kleine marters verloren door de werkzaamheden. Het kennisdocument kleine marterachtigen geeft aan dat het verbeteren van

kwaliteit van bestaand leefgebied tijdig en buiten de invloedsfeer van werkzaamheden moet plaatsvinden. Nieuw leefgebied moet voorafgaand aan de ruimtelijke ingreep zijn gerealiseerd.

Datum

14 november 2025

Ons kenmerk

-

Antwoord 14b: Het merendeel van de natuurmaatregelen zijn integraal onderdeel van de uitvoeringswerkzaamheden. Dat wil zeggen dat de maatregelen allemaal binnen het directe ruimtebeslag of binnen de invloedsfeer van de nieuwe infra plaatsvinden en pas functioneel afgerond kunnen worden als de infrawerkzaamheden zijn afgerond. Dat betekent dat vooruitlopende maatregelen niet allemaal kunnen worden getroffen om het tijdelijk wegvallen van functioneel leefgebied op te vangen. Dit is ook niet perse noodzakelijk aangezien er in de directe omgeving van de locaties van ingreep voldoende alternatief leefgebied voor de soorten voorhanden is waar zij tijdelijk naartoe kunnen uitwijken. Uiteindelijk hebben kleine marterachtigen meerdere verblijfplaatsen binnen hun territorium en zijn in ruimte en tijd relatief flexibel waarbij een goed voorbeeld is hun reactieve gedrag om het wegvallen of ontstaan van voedselaanbod.

Wat wel vooruitlopend wordt gerealiseerd is de evz Biessertpolder, in de periode van week 14 -2026 t/m week 27-2026. De eerste inplant (en inrichting) volgt vervolgens in het plantseizoen van najaar 2026 en voorjaar 2027 de evz Voordijk in de periode week 36 -2028 t/m week 1-2029 en de resterende inrichting uiterlijk begin 2029.

Poelkikker en Alpenwatersalamander

15. Wij verzoeken u nader te onderbouwen dat de nieuwe sloten in het leefgebied functioneel en effectief zijn als compenserende maatregel voor de poelkikker en Alpenwatersalamander. In het activiteitenplan (H4.6.2) geeft u aan dat nieuwe sloten zullen worden gerealiseerd. Er wordt echter niet duidelijk waar, hoeveel en hoe deze sloten worden aangelegd. Wij verzoeken u daarbij op onderstaande punten in te gaan:
 - a. Het is niet duidelijk waar en hoeveel nieuwe sloten er (in grote lijnen) worden gerealiseerd. Het is niet duidelijk dat deze nieuwe sloten voldoende zijn om het verlies aan leefgebied (rondom de Gemeint specifiek) te compenseren.

Antwoord 15a: Ter plaatse van de Gemeint zal er voor poelkikker en Alpenwatersalamander circa 900m slootlengte worden vergraven (zie afbeelding 14 met rode stippellijnen aangegeven). In de eindsituatie (afbeelding 15) zal er ter plaatse en in de

omgeving meer geschikt waterhabitat voor terugkomen. Deze watergangen zijn qua profilering identiek als de oorspronkelijk. De waterpartij voldoet qua ontwerp en functionaliteit voor poelkikker aan de uitgangspunten van het Kennisdocument. Voor de locatie van de Alpenwatersalamander in het buitengebied van Waalwijk aan de westzijde van plangebied GOL (afbeelding 16) geldt dat in de eindsituatie in omvang minimaal gelijkwaardige hoeveelheid aquatisch leefgebied aanwezig is. Dit onder andere door herprofilering en aanleg van sloten in het gebied.

Datum

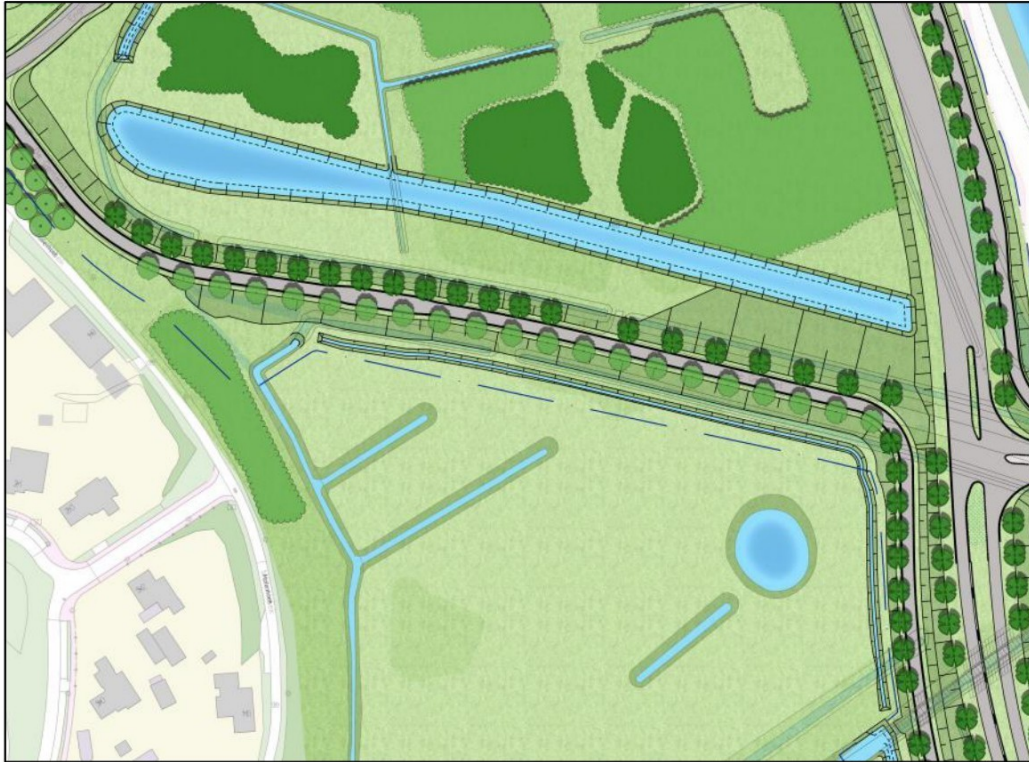
14 november 2025

Ons kenmerk

-

Afbeelding 14. Te dempen sloten (circa 900m) langs De Gemeint waar Poelkikker en Alpenwatersalamander aanwezig zijn.

Afbeelding 15. Eindsituatie langs De Gemeint met voor Poelkikker en Alpenwatersalamander geschikte nieuwe watergangen en waterpartij.

Afbeelding 16. Te dempen en te behouden en nieuw te realiseren watergangen voor de Alpenwatersalamander in het buitengebied van Waalwijk, westzijde plangebied GOL.

- b. Het is niet duidelijk op welke wijze deze sloten geschikt en functioneel zullen zijn voor de poelkikker en Alpenwatersalamander. Het kennisdocument poelkikker (Bij12, 2017) geeft in hoofdstuk 3 meer informatie over de randvoorwaarden voor functioneel voortplantingswater.

Antwoord 15b: Aanleg van nieuw voorplantingwater vindt plaats in de directe omgeving van de locatie waar de soorten in onderliggend(e) onderzoek(en) zijn vastgesteld. Per saldo zal er na afronding van het project meer waterhabitat voor de soorten aanwezig zijn. Het vervangende water, in dit geval aanwezige slootstructuren en poelen, zijn van minimaal gelijkwaardige omvang als de watergangen die worden gedempt en zijn in ieder geval in de periode april tot en met september waterhoudend. De oevers hebben een helling van 1:2 tot 1:5 waarbij op het landdeel van de oever bij voorkeur op minimaal 1/3 deel vegetatie met kruidachtigen en grasachtigen aanwezig is. In het kader van beheer dient 1/3 van het waterdeel niet geschoond of gebaggerd te worden. Bovenstaande zal als ontwerp- en inrichtingseis worden opgenomen. Soortspecifieke aandachtspunten bij het beheer en onderhoud zullen worden opgenomen in het nader op te stellen B&O plan.

Datum

14 november 2025

Ons kenmerk

-

16. Wij verzoeken u aan te geven waar (indicatief) gevangen poelkikkers en Alpenwatersalamanders zullen worden uitgezet/losgelaten nadat deze uit het plangebied zijn weggevangen. Wij verzoeken u daarbij ook te onderbouwen dat deze gebieden voldoende geschikt en functioneel zijn voor de soorten en voldoende draagkracht hebben voor toegevoegde dieren voor de periode van de werkzaamheden.

Antwoord 16: Gevangen exemplaren zullen in direct aangrenzende of in de omgeving aanwezige, voor de soorten geschikte, wateren worden uitgezet. Op het moment van wegvangen zal de uitzetlocatie door een te zake kundige worden bepaald. Gezien de relatief beperkte opgave ten aanzien van dempen/vergraven van watergangen binnen het projectgebied wordt verwacht dat de vangst aantallen relatief beperkt zullen zijn zodat exemplaren eenvoudig overgezet kunnen worden zonder gevolgen voor de reeds aanwezige soorten en draagkracht van het leefgebied.

17. Wij verzoeken u aan te geven we welke periode u hanteert als overwinteringsperiode voor de poelkikker en Alpenwatersalamander. U geeft aan dat u het overwinteringsbiotoop voorafgaand aan de overwinteringsperiode afschermt. Het is echter onduidelijk wanneer u dit van plan bent. Hierdoor is niet voldoende te beoordelen of de maatregel voldoende zal werken om de beschermde soorten buiten het plangebied te houden ten tijde van de werkzaamheden.

Antwoord 17: Voor de overwinteringsperiode voor poelkikker wordt 15 oktober-15 april gehanteerd en voor Alpenwatersalamander van oktober tot maart. Dit kan echter korter of langer zijn en zal op dat moment door een ter zake kundige worden bepaald.

Datum

14 november 2025

Ons kenmerk

-

18. Wij verzoeken u nader te onderbouwen dat de maatregelen om barrièrewerking bij het compensatieperceel bij oostelijke Waalwijk te voorkomen, functioneel en effectief zijn. In het activiteitenplan geeft u aan dat ter plaatse van de te realiseren parallelstructuur onderlangs verbindingen worden aangelegd die barrière werking en daarmee isolatie van het compensatieperceel voorkomen. Het is momenteel niet duidelijk op welke wijze deze verbindingen worden gerealiseerd zodat deze verbindingen functioneel en effectief zijn als maatregel voor de poelkikker en Alpenwatersalamander. Wij verzoeken u in uw beantwoording onder andere in te gaan op de volgende punten:
- a. Hoeveel verbindingen worden er (ten minste) gerealiseerd

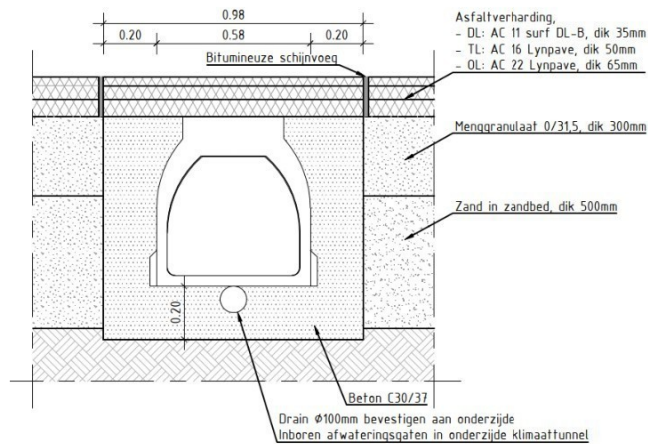
Antwoord 18a: Ter plaatse van het compensatiegebied aan de Waalwijkzijde is alleen sprake van een raakvlak met functioneel leefgebied van Alpenwatersalamander (en wezel/hermelijn). Op 4 locaties op dit deel van het traject worden onderlangs kruisende verbindingen aangelegd.

- b. Waar komen deze verbindingen (indicatief) te liggen

Antwoord 18b: Op 4 locaties worden verbindingen aangelegd in de vorm van een kleine faunatunnel (Aco Pro klimaattunnel, afbeelding 18) en waterduikers van Ø1.250mm. Indicatieve locaties zijn weergegeven op onderstaand kaartblad. Deze zullen nader worden uitgewerkt in het ontwerp.

Afbeelding 17. Indicatieve locaties verbindingen onderlangs de parallelweg in het buitengebied te Waalwijk voor en Alpenwatersalamander en kleine marterachtigen.

Datum

14 november 2025

Ons kenmerk

-

Afbeelding 18. Voorbeeld Aco Pro klimaatunnel.

- c. Een onderbouwing dat deze verbinding functioneel en effectief zijn voor de soorten poelkikker en Alpenwatersalamander.

Antwoord 18c: In dit geval wordt evenwijdig verdeeld onder de parallelweg op vier locaties natte verbindingen (inclusief één droge voorziening) aangelegd met een te overbruggen afstand van gemiddeld maximaal 30 meter. Gezien Alpenwatersalamander zowel gebruik maakt van droge als natte verbindingen geeft dit voor de soort voldoende zekerheid voor een duurzame mogelijkheid voor de genetische uitwisseling.

19. Wij verzoeken u nader aan te geven op welke wijze rekening wordt gehouden met eventuele verkeersslachtoffers als gevolg van de aanleg van nieuwe wegen (in aanvulling op de reeds voorgestelde faunatunnels). De reeds voorgestelde faunatunnels worden aangelegd conform de leidraad faunavoorzieningen (RWS, 2019) waarin landschappelijke inpassing en geleiding als eis is opgenomen. Momenteel is niet duidelijk dat alle verbindingen (zie ook de vorige vraag) worden aangelegd op een manier die borgt dat dieren van de tunnel/verbinding gebruik zullen maken en niet alsnog in groten getale onbeschermde wegen over zullen steken. Daarnaast is ook onvoldoende duidelijk of de voorgestelde maatregelen voldoende dekkend zijn voor alle locaties. Wanneer verkeersslachtoffers niet zijn uit te sluiten, verzoeken wij u te onderbouwen dat deze geen negatief effect zullen hebben op de gunstige staat van instandhouding van de soorten of aanvullende mitigerende maatregelen te treffen.

Antwoord 19:

Voor alle faunapassages geldt dat er geleidende voorzieningen (faunarasters) worden aangelegd die de dieren de mogelijkheid geeft om de verbinding te vinden. De invulling van het type en dimensionering van de geleidende voorziening (grotwildraster,

kleinwilddraster met of zonder HDPE flap) wordt per faunapassage bepaald aan de hand van de specifieke doelsoort (grof- of kleinwild, wel of geen amfibieën). De lengte wordt bepaald op de minimale afstand zoals deze in de Leidraad faunavoorzieningen is opgenomen en/of op basis van het biotoop dat aangrenzend aanwezig is (waar worden nog soorten verwacht). Daarnaast wordt bij het eind van het raster rekening gehouden met het fence-edge-effect. De plaatsing van eventuele terugkeervoorzieningen worden bepaald aan de hand van kansrijke locaties waar dieren op de weg kunnen komen, zoals kruisingen van infra en water. Bovenstaand wordt als onderdeel van het ontwerp opgenomen in een rasterkaart.

Datum

14 november 2025

Ons kenmerk

-

Alternatieven afweging

20. Wij verzoeken u te onderbouwen waarom de huidige hoofdburcht niet kan worden behouden door inpassing in de plannen. In het activiteitenplan (H7.2.1) wordt aangegeven dat het deel van de dijk waar de dassenburcht zich bevindt, wordt behouden. Op deze wijze zou de ook dassenburcht kunnen worden behouden. Uit verdere uitwerking van de plannen blijkt echter dat de hoofdburcht wel wordt verwijderd. Is het niet mogelijk om in de plannen en langer deel van de dijk te behouden zodat de hierin aanwezige burcht ook behouden kan blijven?

Antwoord 20: *De locatie van de voormalige hoofdburcht aan de westzijde van de Spoordijk kan in de eindsituatie behouden blijven. In het verleden was het, t.a.v. de verzakking van het talud, noodzakelijk om de dassen daar tijdelijk weg te houden. De destijds in oostelijke richting vastgestelde bijburcht kon niet gehandhaafd blijven gezien vanaf dat punt, de gehele dijk opengewerkt zal worden. In de huidige situatie is de hoofdburchtfunctie verplaatst naar de bovenstaand genoemde bijburcht wat betekent dat nu de hoofdburcht voor de werkzaamheden in de weg zit en dien te verdwijnen.*

Afbeelding 19. Huidige en toekomstige situatie Spoordijk (bron: <https://provincie-noord-brabant.projectatlas.app/oostelijkelangstraat/tracekaart/straks>).

In het voortraject is verder de locatiebepaling zorgvuldig meegenomen in de beoordelingen en afwegingen die zijn gemaakt binnen het PIP-traject voor dit project. Volgens vaste jurisprudentie hoeft de vraag of er sprake is van een andere bevredigende oplossing niet opnieuw te worden besproken in de vergunningprocedure. Het provinciaal inpassingsplan is inmiddels ook onherroepelijk. Het wijzigen van het ontwerp van de dijk is dan ook niet meer aan de orde.